

Konsern- etablering

Vilkåret "bestemmende innflytelse" i aksje-,
allmennaksje-, og regnskapsloven § 1-3.

– Et bidrag til oppklaring

Filip Truyen og Hedvig Bugge Reiersen,
Wikborg Rein Advokatfirma

19. mai 2022

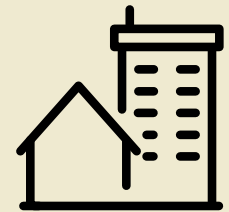
Agenda

- **Konserner – hva, hvorfor, hvordan**
- **Oversikt over konserndefinisjonene i aksjelovene og regnskapsloven**
- **Konserndannelse på grunnlag av § 1-3 annet ledd nr. 1 og 2**
- **Konserndannelse på grunnlag av den generelle regelen i § 1-3 annet ledd: når er vilkåret om "bestemmende innflytelse" oppfylt?**
- **Mer enn et morselskap?**
- **Oppsummering, eksempler og vurdering**

Konserner i aksjeselskapsretten – hva, hvorfor, hvordan

Aksjelovenes regulering av konsernretten

- Hvert selskap er et selvstendig subjekt med egne rettigheter og plikter
- Ingen «konsernrett»
 - Ingen enhetsteori
 - Fragmentarisk regulering
- Kjernen i konsernreguleringen er en utvidet disposisjonsrett
- Et forsøk på å tette forskjellen til den økonomiske realiteten
 - Bevisst valg å ikke gå lenger, sml. tysk konsernrett
- Gir datterselskapets styre økt fleksibilitet, men også en tilsvarende usikkerhet

Hva er et konsern?

- Aksjelovene § 1-3 første ledd:

Et morselskap utgjør sammen med et datterselskap eller datterselskaper et konsern

- Aksjelovene § 1-3 annet ledd første punktum:

Aksjeselskap/allmennaksjeselskap "er et morselskap hvis det på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller selskapsandeler har **bestemmende innflytelse** over et annet selskap".

- Datterselskapet kan ha annen selskapsform enn AS/ASA

- Kjeder av konserner:

Morselskap utgjør sammen med ett eller flere datterselskaper et konsern, jf. aksjelovene § 1-3 fjerde ledd. "Bestemor" er "morselskap"

- Aksjelovene § 1-4 første ledd:

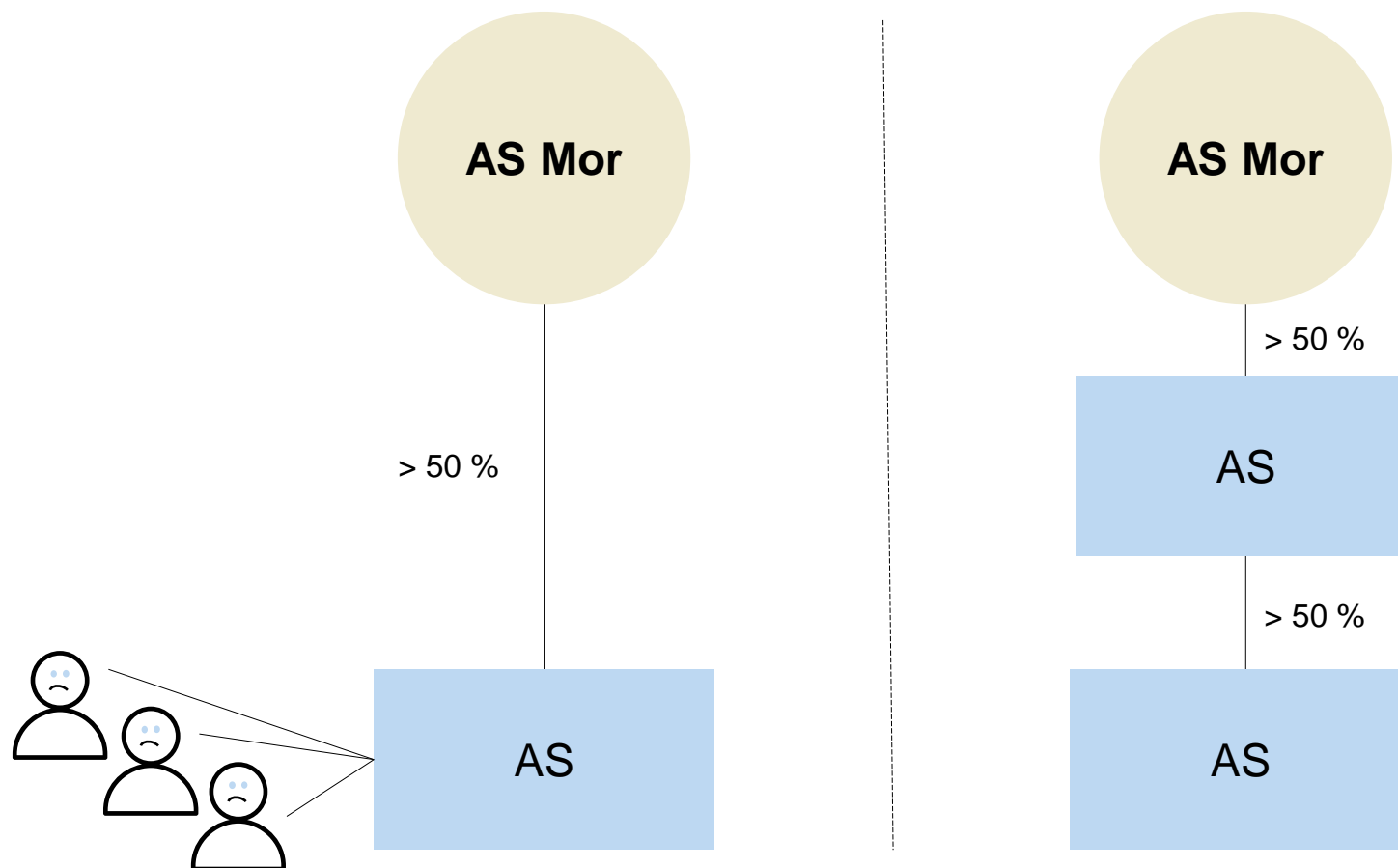
Morselskapet kan være AS/ASA mht. bl.a. §§ 3-8, 8-7, 8-10

- Aksjelovene § 1-4 annet ledd:

Morselskapet kan være utenlandsk foretak mht. bl.a. §§ 3-8, 8-7, 8-10

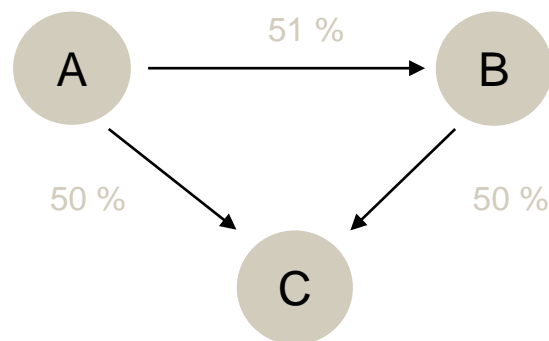

Eksempler på konsern, jf. hhv. aksjelovene § 1-3 (2) og (4)

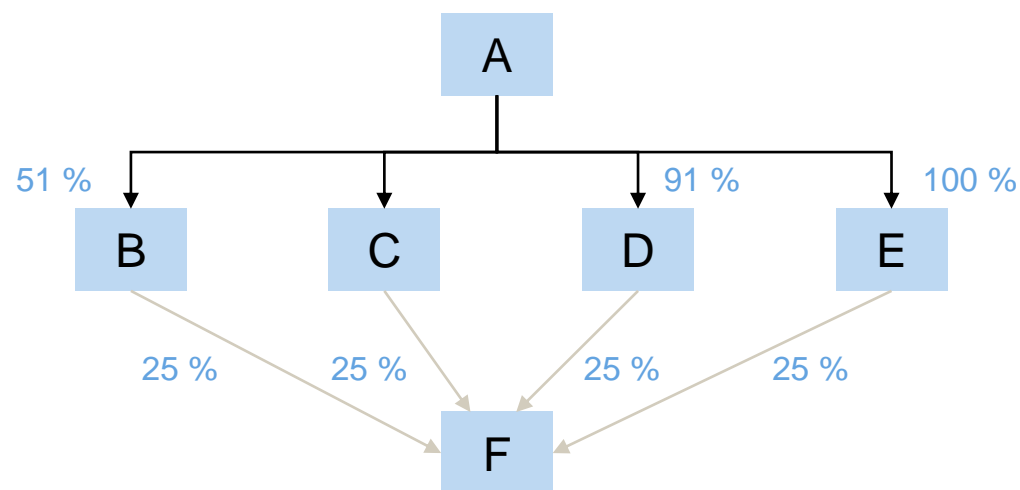

Ytterligere eksempler på konsern iht. § 1-3 (4)

Eksempel 1

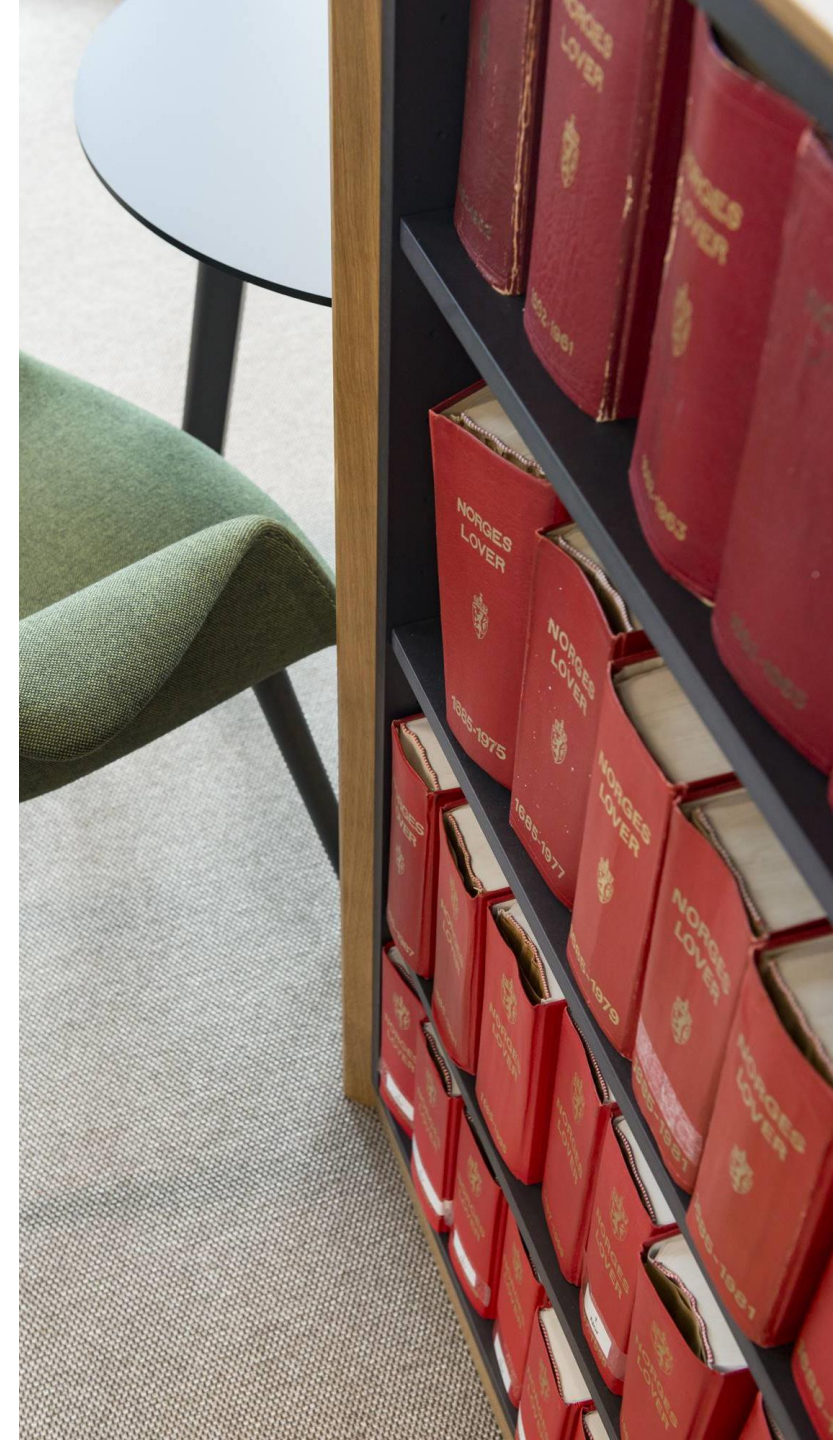

Eksempel 2

Eksempler på betydningen av § 1-3 annet ledd ⁽¹⁾

- Aksjelovene § 1-5:
"har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-3"
Definisjonen av "nærstående" og "personlig nærstående" avgjørende bl.a. for unntak fra samtykkekrav og forkjøpsrett
- Aksjelovene § 3-8 sjette ledd nr. 6 + allmennaksjeloven § 3-16 sjette ledd nr. 6
Unntak for kreditt og sikkerhetsstillelse i heleide datterselskaper – innen rammen av konsernunntaket i § 8-7 (4) nr. 2 og 3
- Aksjelovene § 3-9:
Avtaler med andre konsernselskaper- skriftlighet ved vesentlige avtaler
- Aksjelovene § 6-5:
Ansattes rett til å velge styremedlemmer i konsern

Eksempler på betydningen av § 1-3 annet ledd (2)

- Aksjelovene § 6-16: *Datterselskaps forhold til morselskapet*

Utvidet opplysningsplikt for datterselskapet

Utvidet opplysningsrett styret i et datterselskap om forhold som kan ha betydning for konsernet som helhet

- Aksjelovene § 8-7 annet ledd – virkeområdet utvides:

"Forbudet i første ledd gjelder tilsvarende ved kreditt til eller sikkerhetsstillelse til fordel for en aksje- eller andelseier i annet selskap i samme konsern eller noen av dennes nærstående"

- Aksjelovene § 8-7 fjerde ledd – virkeområdet innsnevres:

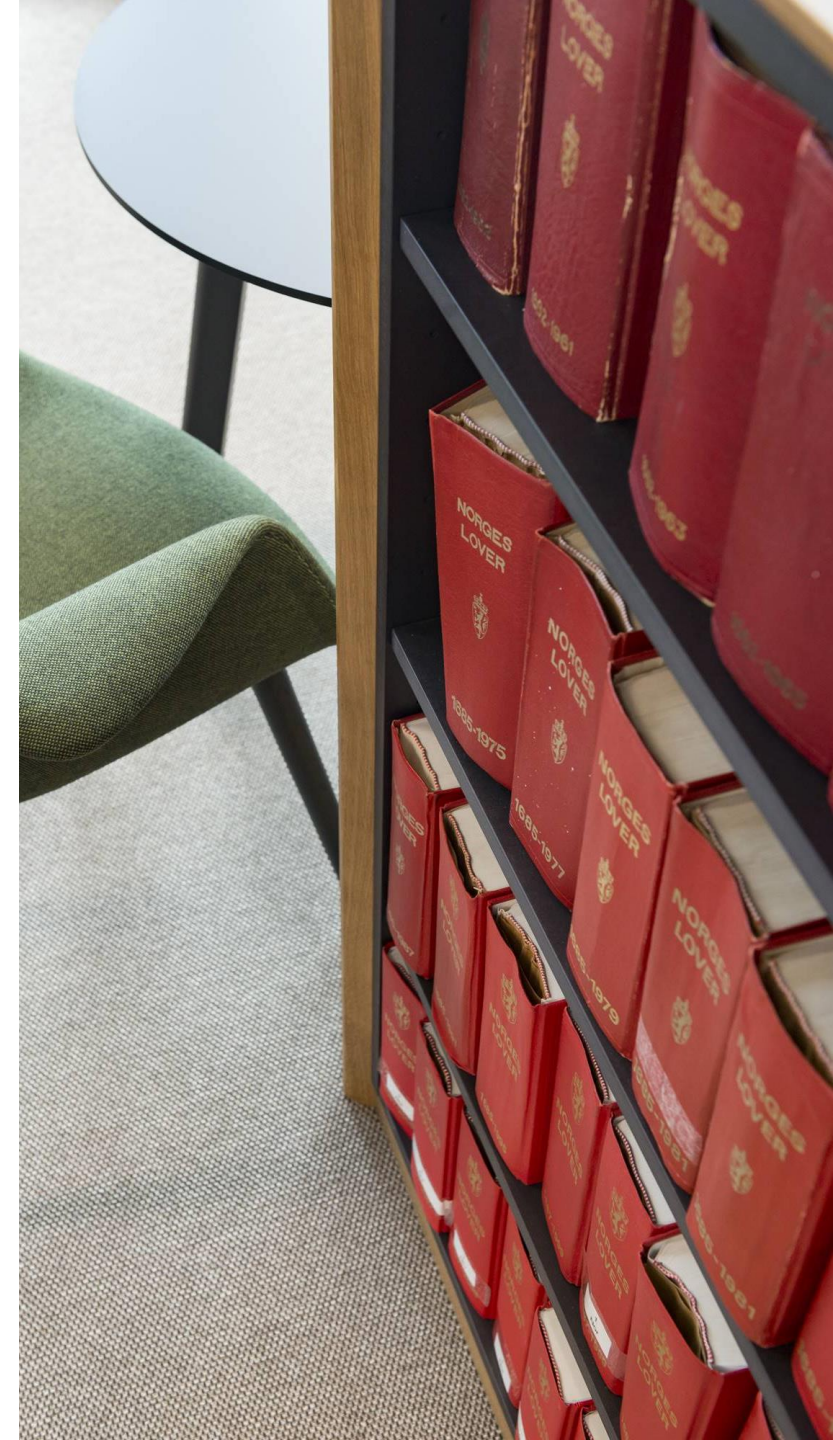
"Forbudet i første og annet ledd gjelder ikke ...

2. kreditt eller sikkerhet til fordel for morselskapet eller annet selskap i samme konsern,

3. kreditt eller sikkerhet til fordel for en juridisk person som har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-3 over selskapet..."

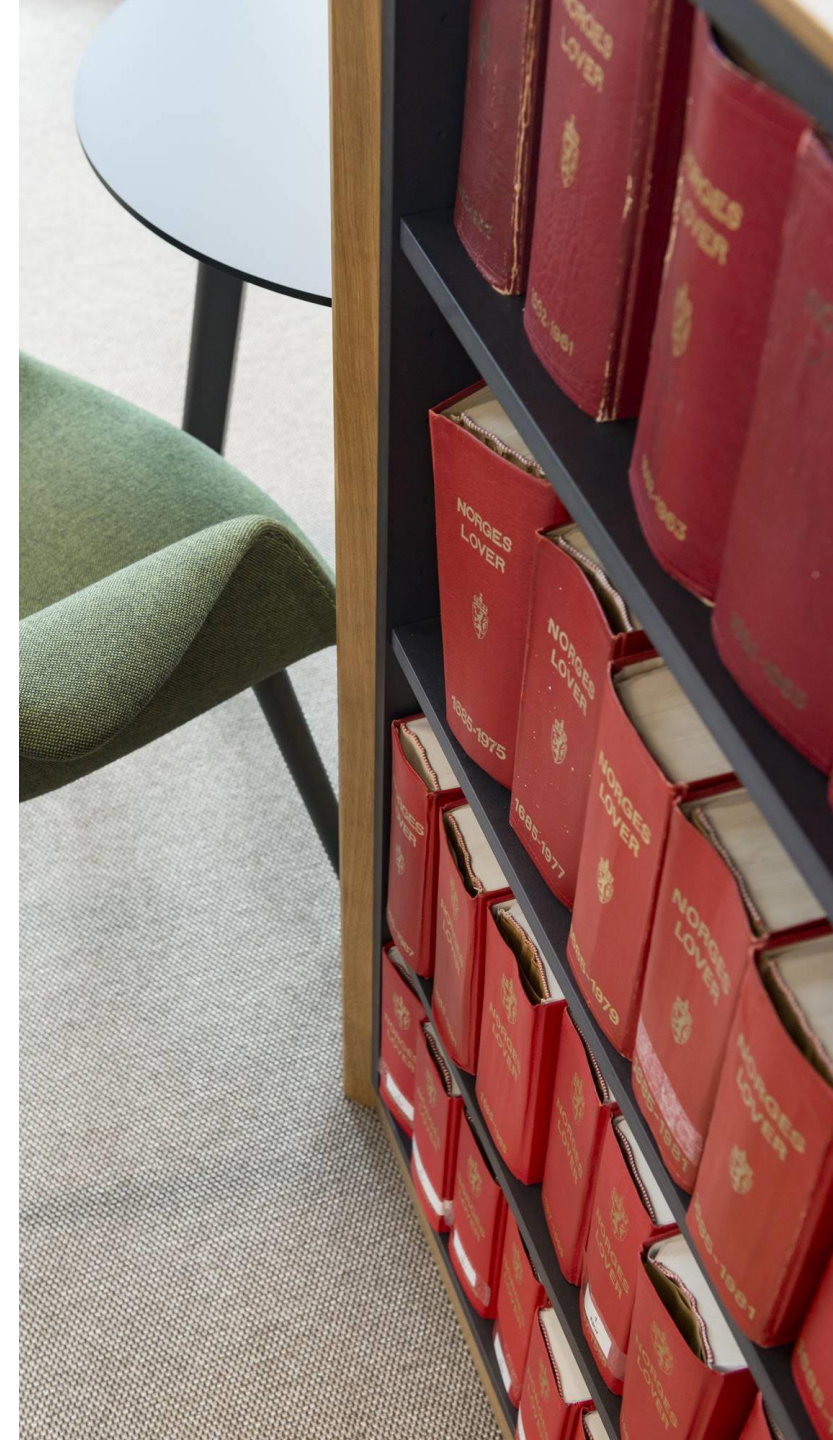
- Aksjelovene § 9-8

Reglene i §§ 9-2 til 9-7 gjelder tilsvarende for et datterselskaps erverv av eller avtalepant i aksjer i morselskapet

Eksempler på betydningen av § 1-3 annet ledd ⁽³⁾

- Definisjoner i annen lovgivning med sammenfallende ordlyd - regnskapsloven § 1-3
- Kryssreferanser fra andre lovbestemmelser - verdipapirhandelloven § 2-5 (nærstående):
 - "har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1-3 annet ledd"
- Kryssreferanser i avtaler:
 - "morselskap som definert i aksjeloven § 1-3"
 - "bestemmende innflytelse, jf. aksje- og allmennaksjeloven § 1-3 annet ledd" mv.
 - "change of control"?

**Begrepets brede
anvendelsesområde
underbygger behovet
for en presis, objektiv
og enhetlig tolkning.**

Forutberegnelighet

Oversikt over konserndefinisjonene i aksjelovene og regnskapsloven

§ 1-3. Konserndefinisjon i tre etapper

* Aksjeselskap (asl.)/allmennaksjeselskap (asal.)/regnskapspliktig (rskl.)

Den EØS-rettslige bakgrunnen

- Konserndefinisjonen i aksjelovene og regnskapsloven er basert på konserndefinisjonen i konsernregnskapsdirektivet, direktiv 83/349/EØF artikkel 1*
- NOU 1996: 3 Ny aksjelovgivning
 - *"Utfra dette har utvalget ved utformingen av konsernbegrepet tatt utgangspunkt i konserndefinisjonen i syvende selskapsdirektiv som også er lagt til grunn av Aksjelovgruppen i NOU 1992:29...Utvalget har imidlertid utformet definisjonen på en noe annen måte for at den skal fremheve de forhold som særlig har betydning ..."* (s. 87)
 - *"I forhold til gjeldende mor- og datterselskapsdefinisjon er det foreslått flere endringer bl a som følge av forslagene i Regnskapslovutvalgets utredning NOU 1995:30. Endringene tilsvarer forslagene i NOU 1992: 29 § 1-4 annet ledd ..."* (s. 103)
- NOU 1992: 29 Lov om aksjeselskaper
 - *"Endringene har sin bakgrunn i syvende direktiv om konsernregnskap [direktiv 83/349/EØF]. Plikten til å utarbeide konsernregnskap etter direktivet er knyttet til konsernbegrepet slik dette er definert i art 1 og 2. [...] gruppen mener at direktivets konserndefinisjon bør gjennomføres som aksjelovens legaldefinisjon av begrepet."* (s. 66)
- NOU 1995: 30 Ny regnskapslov
 - *"Bestemmelsen om konsernbegrepet er i kombinasjon med bestemmelsen om årsregnskapsplikten en implementering av artikkel 1."* (pkt. 3.7.2.)

* Erstattet av direktiv 2013/34/EU artikkel 22, som i all hovedsak er sammenfallende

Konserndannelse på grunnlag av § 1-3 annet ledd nr. 1 og 2

To situasjoner der vilkåret om "bestemmende innflytelse" alltid er oppfylt:

Juridisk stemmeflertall

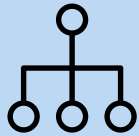
- > 50% av stemmene i selskapet
- Matematisk stemmeflertall avgjørende
 - Beregningen, herunder betydningen av at selskapet eier egne aksjer
 - Uten forbehold? Presumsjonsregelen i rskl. § 1-3 (2) nr. 1
- Kapitalflertall er verken nødvendig eller tilstrekkelig
 - Begrenset stemmevekt
 - Begrenset stemmerett

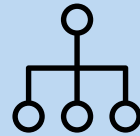
Rettskrav på å velge eller avsette et flertall styremedlemmene i datterselskapet

- > 50% av styremedlemmene
- Matematisk flertall avgjørende
 - Uten forbehold?
- Retten kan ha grunnlag i vedtekter eller aksjonæravtale/ annen avtale
 - Eks.: selskap med ulike aksjeklasser, én klasse har myndighet til å velge et flertall av styremedlemmene selv om den ikke representerer et flertall av stemmene (se NOU 1996:3 s. 103)
 - Stemmerettsavtale ved valg eller avsetting av styremedlemmer

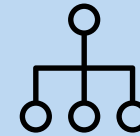
Oppsummert – kjennetegn ved morselskapets innflytelse

Morselskapet har herredømme over beslutningene i datterselskapets generalforsamling

Morselskapet har herredømme over beslutningene i datterselskapets styre

Morselskapet har herredømme over datterselskapets forvaltning

Konserndannelse på grunnlag av den generelle regelen i § 1-3 (2) 1. pkt.:

Når er vilkåret om "bestemmende innflytelse " oppfylt?

Problemstillingen:

**Hva er temaet for vurderingen av
"bestemmende innflytelse over et annet
selskap" etter regelen i § 1-3 annet ledd
første punktum?**

Bakgrunn - tilsynelatende uklart rettskildebilde og uensartet begrepsbruk

- Tolkningsuttalelse 10. august 1992 jnr. 1466/92 E
 - *"Uttrykket "bestemmende innflytelse" er utpreget skjønnsmessig, og det er vanskelig å angi presist hvilke omstendigheter som må foreligge for at man skal ha å gjøre med et konsern etter dette alternativet."*
- NOU 1996:3 s. 87
 - *"... praktisk bestemmende innflytelse vil avhenge av spredningen på selskapets aksjer, hvor mange stemmer det skal til for i praksis å dominere generalforsamlingen mv."*
- NOU 1996:3 s. 103
 - *"... det er ikke i seg selv tilstrekkelig at selskap rent faktisk kan utøve bestemmende innflytelse"*
- Aarbakke mfl. note 2.1 til § 1-3
 - *"... det nærmere innholdet av uttrykket "bestemmende innflytelse" i første punktum er usikkert."*
- Andenæs (s. 31)
 - *"at "faktisk kontroll" basert på de øvrige aksjonærene passivitet skulle være tilstrekkelig til å skape et konsernforhold, er i strid med innarbeidet selskapspraksis som ikke er omtalt i NOU 1996: 3"*
- Handeland mfl., Gyldendal Rettsdata, note 42 til regnskapsloven § 1-3
 - *"... selv om § 1-3 bare synes å omfatte formell juridisk kontroll, vil det nærmere innholdet i bestemmende innflytelse utdypes gjennom god regnskapsskikk ..."*

Hvorfor oppklare?

- Hvilke forhold er relevante å ta i betraktning ved vurderingen av konserndannelse på grunnlag av den generelle regelen i § 1-3 annet ledd første punktum?
 - I hvilke situasjoner vil et (mor)selskap ha bestemmende innflytelse **som eier** utover situasjonene i § 1-3 annet ledd annet punktum nr. 1 og 2?
 - I hvilke situasjoner vil et (mor)selskap ha bestemmende innflytelse **på grunnlag av avtale** utover situasjonene i § 1-3 annet ledd annet punktum nr. 1 og 2?
- Økt forutberegnelighet

A magnifying glass with a silver handle and a black frame is positioned over a blue textured surface. The lens of the magnifying glass is focused on the word "Oppklaringen" written in a bold, black, sans-serif font. The background consists of a blue textured surface and a white surface, with a dark shadow cast by the magnifying glass.

Oppklaringen

Ordlyden

- "bestemmende innflytelse"
 - Kontroll over det andre selskapet/makt over det andre selskapet
 - En særlig, kvalifisert, form for innflytelse
 - Andre, mindre kvalifiserte, former for innflytelse faller utenfor og gir ikke grunnlag for konserndannelse
 - Eks. "betydelig innflytelse" i regnskapsloven § 1-4
- "over et annet selskapet [datterselskapet]"
 - Over datterselskapet som sådan
- Innflytelsen må utøves på grunnlag av avtale eller eierskap til aksjer/selskapsandeler
 - Ikke krav til avtalens form
 - Ikke tilstrekkelig å "opptre i forståelse med" eller liknende
 - Ikke tilstrekkelig med en faktisk maktstilling som følge av for eksempel kreditorposisjon eller markedsdominans
 - (NB! Sammenhengen skillet mellom juridisk og faktisk kontroll, se nedenfor)

Forarbeidene

- Ordlyden "bestemmende innflytelse" = kontroll
- "Over et annet selskap [datterselskapet]" = det andre selskapets forvaltning

- **NUT 1970: 1 Innstilling til lov om aksjeselskaper**

- *"Vesentlig betydning at morselskapet disponerer et stemmeflertall på generalforsamlingen og derved kan bestemme både regnskapet og styrets sammensetning. Det vil dessuten være av betydning om selskapet på annen måte har herredømme over styret i et annet selskap eller over selskapets forvaltning."* (s. 62)

- **NOU 1996: 3 Ny aksjelovgivning**

- *"...den som innehar stemmeflertall på generalforsamlingen har herredømme over alle avgjørelser for administreringen av selskapet, herunder godkjenning av årsregnskapet, utbetaling av utbytte, valg og fjerning av styremedlemmer mv."* (s. 87)

- **NOU 1996: 3 Ny aksjelovgivning**

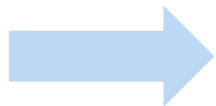
- *"I uttrykket "bestemmende" ligger at selskapet må ha en slik posisjon at det på generalforsamlingen normalt har bestemmende innflytelse over innholdet i de vedtak som treffes. Dette innebærer som regel et krav om alminnelige stemmeflertall på generalforsamlingen."* (s. 103)
- Den siterte uttalelsen forutsetter at temaet for vurderingen er om (mor)selskapet har en slik innflytelse over det andre selskapet som ellers tilkommer generalforsamlingsflertallet (herredømme over generalforsamlingens alminnelige beslutninger). Da har (mor)selskapet "normalt" kontroll med generalforsamlingens beslutninger
- Kontroll over generalforsamlingens alminnelige beslutninger gir kontroll over datterselskapets forvaltning (styresammensetningen, regnskapet, utbytte, instruks- og omgjøringsrett over styret)

Juridisk litteratur

- Ordlyden "bestemmende innflytelse" = kontroll
- "Over et annet selskap [datterselskapet]" = det andre selskapets forvaltning
- Aarbakke mfl. note 2.1 til aksjelovene § 1-3
 - *"Morselskapet må med andre ord ha det i sin makt å bestemme hva som skal beslattes i datterselskapets generalforsamling i saker som gjelder forvaltningen av selskapet."*
- Handeland, Schwencke, Stenheim og Baksaas i Gyldendal Rettsdata, note 42 til regnskapsloven § 1-3
 - *"Det sentrale vilkåret for å være morselskap, er at foretaket pga. avtale eller som eier av aksjer, har "bestemmende" innflytelse over et annet foretak, det vil si styringsrett. Slik innflytelse må avgjøres ut fra beslutningsmyndighet hva angår foretakets strategi, vesentlige investeringer, ansettelser/opsigelser osv."*

Konserndannelse på grunnlag av faktisk kontroll?

- Skillet mellom juridisk kontroll og faktisk kontroll
 - **Juridisk ("de jure") kontroll** = morselskapet besitter bestemmende innflytelse på grunnlag eierrettigheter eller avtale
 - **Faktisk ("de facto") kontroll/praktisk majoritet** = morselskapet utøver faktisk bestemmende innflytelse på grunnlag av et stemmerettsmindretall (se fortalen til direktiv 83/349/EØF, NOU 1995:30 Ny regnskapslov pkt. 3.7.2.)
 - **Eks.** flertallet i datterselskapsstyret som har fungert i løpet av de to forutgående regnskapsårene ble valgt på grunnlag av morselskapets stemmer alene
 - **Eks.** morselskaper utøver faktisk bestemmende innflytelse over datterselskapet

Kan konsern dannes på grunnlag av faktisk kontroll etter regnskapsloven § 1-3 (2) 1. pkt. og aksjelovene § 1-3 (2) 1. pkt.?

Konserndannelse på grunnlag av faktisk kontroll?

- Regnskapsrettslig er det på grunnlag av lovforarbeidene (antakelig) ikke tvilsomt at faktisk kontroll gir grunnlag for konserndannelse
 - NOU 1995: 30 Ny regnskapslov pkt. 3.7.2. *"Et selskap skal være morselskap hvis det har bestemmende innflytelse over et annet selskap. Dette dekker innholdet i artikkel 1 nr. 1 bokstav c og d bb, og er forenelig med innholdet i artikkel 1 nr. 2 [faktisk kontroll]"*
 - Gir ordlyden *"på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller andeler ..."* opphav usikkerhet? Nei, jf. definisjonen av faktisk kontroll
 - Annerledes Handeland mfl. (Gyldendal Rettsdata)
- Aksjerettslig spriker rettskildebildet:
 - Ordlyden *"på grunn av avtale eller som eier av aksjer ... har bestemmende innflytelse"* sett i sammenheng med definisjonen av faktisk kontroll
 - NOU 1992:29. Spørsmålet omtales ikke uttrykkelig, men det forutsettes uten forbehold at den foreslåtte konserndefinisjonen "gjennomfører" direktiv 83/349/EØF (konsernregnskapsdirektivet) (s. 66)
 - NOU 1996:3
 - Forutsetter uten forbehold at den foreslåtte konserndefinisjonen "gjennomfører" direktiv 83/349/EØF (konsernregnskapsdirektivet) (s. 87)
 - *"... den bestemmende innflytelsen må ha rettslig grunnlag." (s. 87)*
 - *"Hvorvidt det foreligger en slik praktisk bestemmende innflytelse vil avhenge av spredningen på selskapets aksjer, hvor mange stemmer det skal til for i praksis å dominere generalforsamlingen mv." (s. 87)*
 - *"Det er ikke i seg selv tilstrekkelig at selskap rent faktisk kan utøve bestemmende innflytelse. Det er en forutsetning at den bestemmende innflytelsen baserer seg på eierandeler eller avtale." (s. 103)*

Konserndannelse på grunnlag av faktisk kontroll?

- Teorien
 - Andenæs. Klart "nei". Men legger vekt på rettskilder forut for endringene med vedtakelsen av 1997- lovene. Kommenterer ikke den EØS-rettslige bakgrunnen
 - Aarbakke. Forutsetter "ja" (*"I praksis synes det i liten grad å bli lagt til grunn at faktisk kontroll uten stemmeflertall kan gi grunnlag for et konsernforhold."*)
 - Reelle hensyn
 - Konklusjon
-
- Vurderingstidspunkt
 - Fremover – eller bakoverskuende vurdering?
 - Permanenskrav?

Konklusjon:

Temaet for vurderingen er om
**(mor)selskapet besitter juridisk
eller faktisk kontroll over det
andre (datter)selskapets
forvaltning**

Oppsummering, eksempler og vurdering

Oppsummering

- "*Bestemmende innflytelse over et annet selskap*" er noe et selskap enten har eller ikke har
 - Ikke grader av bestemmende innflytelse ("litt" bestemmende innflytelse er ikke mulig)
- Vilkåret om "*bestemmende innflytelse over et annet selskap*" i § 1-3 annet ledd første punktum er *ikke* dynamisk
 - Det finnes ikke ulike former el. for "bestemmende innflytelse"
- Vilkåret er ikke "*utpreget skjønnsmessig*"
 - Ved vurderingen av konserndannelse på grunnlag av § 1-3 annet ledd annet punktum er forhold som belyser om selskapet (morselskapet) besitter juridisk eller faktisk kontroll over (datter)selskapets forvaltning relevante (antall stemmer, særregulering av stemmerettighetene,
 - Sml. lovavdelingens tolkningsuttalelse 1466/92 på grunnlag av 1976-aksjeloven
 - Sml. Finansdepartementets uttalelse i sak 97/3340 (Storebrand ASA – konsolidering eierandeler) på grunnlag av 1976-aksjeloven
- Kontroll med enkelte typer beslutninger er ikke tilstrekkelig til å oppfylle vilkåret
 - Dvs. et selskap kan beholde særlige vetorettigheter uten å få "*bestemmende innflytelse ...*"

Eksempler på konserndannelse etter § 1-3 (2) 1. pkt.

- Morselskapet er minoritetsaksjonær, og det er inngått stemmerettsavtale
 - Morselskapet M eier et mindretall (35%) av aksjene/stemmene i datterselskap D AS. Aksjonær Peder Ås AS eier 25% av aksjene og aksjonær Marte Kirkerud AS eier 40%. Mellom aksjonærene er det inngått en aksjonæravtale som gir Morselskap (M) rett til å instruere de øvrige aksjeeierne i stemmegivningen i M's generalforsamling
- Morselskapet er minoritetsaksjonær og har faktisk utøvd bestemmende innflytelse i datterselskapet
 - Har f.eks. i forutgående år valgt et flertall av styremedlemmene
 - Har f.eks. fått gjennomslag også for kontroversielle beslutninger i datterselskapets generalforsamling
 - Avtalefestet kontroll over finansielle og operasjonelle retningslinjer for selskapet

Vurdering

- Gjeldende rett gir en skarp tilskåret avgrensning og dermed forutsigbarhet
- "Look to Denmark"?

§ 7. Bestemmende indflydelse er beføjelsen til at styre en dattervirksomheds økonomiske og driftsmæssige beslutninger.

Stk. 2. Bestemmende indflydelse i forhold til en dattervirksomhed foreligger, når moderselskabet direkte eller indirekte gennem en dattervirksomhed ejer mere end halvdelen af stemmerettighederne i en virksomhed, medmindre det i særlige tilfælde klart kan påvises, at et sådant ejerforhold ikke udgør bestemmende indflydelse.

Stk. 3. Ejer et moderselskab ikke mere end halvdelen af stemmerettighederne i en virksomhed, foreligger der bestemmende indflydelse, hvis moderselskabet har

1) råderet over mere end halvdelen af stemmerettighederne i kraft af en aftale med andre investorer,

2) beføjelse til at styre de finansielle og driftsmæssige forhold i en virksomhed i henhold til en vedtægt eller aftale,

3) beføjelse til at udpege eller afsætte flertallet af medlemmerne i det øverste ledelsesorgan og dette organ besidder den bestemmende indflydelse på virksomheden eller

4) råderet over det faktiske flertal af stemmerne på generalforsamlingen eller i et tilsvarende organ og derved besidder den faktiske bestemmende indflydelse over virksomheden.

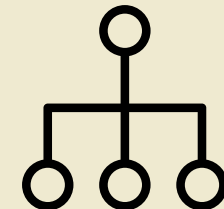
Stk. 4. Eksistensen og virkningen af potentielle stemmerettigheder, herunder tegningsretter og købsoptioner på kapitalandele, som aktuelt kan udnyttes eller konverteres, skal tages i betragtning ved vurderingen af, om et selskab har bestemmende indflydelse.

Stk. 5. Ved opgørelsen af stemmerettigheder i en dattervirksomhed ses der bort fra stemmerettigheder, som knytter sig til kapitalandele, der besiddes af dattervirksomheden selv eller dens dattervirksomheder.

Mer enn ett morselskap?

Mer enn et morselskap?

- Asl./asal. § 1-3 annet ledd annet punktum: "... eller ..."
To alternativer for når det "alltid" anses å foreligge bestemmende innflytelse
- Hva om majoritetsaksjonær har gitt fra seg retten til å velge styrets flertall, men ellers beholdt kontroll?
- To morselskaper med "bestemmende innflytelsen"?
 - Ordlyd
 - Utvidet fleksibilitet overfor flere konserner?
- Andenæs (3. utg.) 2016 s. 32:
"Ikke naturlig å henføre slike tilfeller under konsernbegrepet"
- Er rett til å velge styrets flertall derfor avgjørende?
- Konsernregnskapsdirektivet artikkel 1
- Selskabsloven § 6 ("*En virksomhed kan kun have ét direkte moderselskab.*")

Takk for oppmerksomheten!

Hedvig B. Reiersen

Partner
hbr@wr.no

Filip Truyen

Partner
ftr@wr.no

WIKBORG | REIN

OSLO | BERGEN | LONDON | SHANGHAI | SINGAPORE

Ansvarforhold: Denne presentasjonen inneholder en overordnet beskrivelse af enkelte regler i norsk rett. Den utgjør ikke juridisk rådgivning, og ingen forretningsmessige beslutninger bør baseres på den.
Foto: Wikborg Rein, Erik Burås/STUDIO B13, Ilja Hendel, Helge Hansen/Montag, Gettyimages

Vedlegg: relevant lov- og direktivtekst

Regnskapslovens konserndefinisjon

§ 1-3. *Konsern*

Et morselskap utgjør sammen med et datterselskap eller datterselskaper et konsern.

Regnskapspliktig etter § 1-2 som ikke faller inn under § 1-2 første ledd nr. 11 eller 13, er morselskap hvis vedkommende på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller andeler har bestemmende innflytelse over et annet foretak. En regnskapspliktig skal anses å ha bestemmende innflytelse hvis vedkommende:

1. eier så mange aksjer eller andeler i et annet foretak at de representerer flertallet av stemmene i det andre foretaket, med mindre det i særlige unntakstilfeller klart kan påvises at slikt eierskap likevel ikke gir bestemmende innflytelse, eller
2. har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i det andre foretakets styre

Et foretak som står i forhold som nevnt i annet ledd til et morselskap, anses som datterselskap.

Ved beregningen av stemmerettigheter og rettigheter til å velge eller avsette medlemmer til styret skal rettigheter som morselskapet og morselskapets datterselskaper innehar, regnes med. Det samme gjelder rettigheter som innehas av noen som handler i eget navn, men for morselskapets eller et datterselskaps regning.

Aksje – og allmennaksjelovens konserndefinisjon

§ 1-3. *Konserner*

(1) Et morselskap utgjør sammen med et datterselskap eller datterselskaper et konsern.

(2) Et [aksjeselskap] [allmennaksjeselskap] er et morselskap hvis det på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller selskapsandeler har bestemmende innflytelse over et annet selskap. Et [aksjeselskap] [allmennaksjeselskap] skal alltid anses å ha bestemmende innflytelse hvis selskapet:

1. eier så mange aksjer eller andeler i et annet selskap at de representerer flertallet av stemmene i det andre selskapet, eller
2. har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i det andre selskapets styre.

(3) Et selskap som står i forhold som nevnt i annet ledd til et morselskap anses som datterselskap.

(4) Ved beregningen av stemmerettigheter og rettigheter til å velge eller avsette styremedlemmer skal rettigheter som morselskapet og morselskapets datterselskaper innehar, regnes med. Det samme gjelder rettigheter som innehas av noen som handler i eget navn, men for morselskapets eller et datterselskaps regning

AVSNITT 1 – Vilkår for oppstilling av konsoliderte regnskaper

Artikkel 1

1. Medlemsstatene skal pålegge ethvert foretak som hører inn under nasjonal lovgivning, å sette opp et konsolidert regnskap og en konsolidert årsberetning dersom dette foretaket (hovedforetaket):

- a) har flertallet av stemmene til aksjeeierne eller deltakerne i et annet foretak (underforetak), eller
- b) har rett til å oppnevne eller avsette et flertall av medlemmene i et annet foretaks (underforetaks) administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan og samtidig er aksjeeier eller deltaker i dette foretaket, eller
- c) har rett til å utøve en bestemmende innflytelse på et foretak (underforetak) der det er aksjeeier eller deltaker, i henhold til en avtale med dette foretaket eller i henhold til en bestemmelse i foretakets vedtekter, når den lovgivning dette underforetaket hører inn under tillater at det hører inn under slike avtaler eller vedtektsbestemmelser. Medlemsstatene kan unnlate å bestemme at hovedforetaket skal være aksjeeier eller deltaker i underforetaket. Medlemsstater der lovgivningen ikke inneholder bestemmelser om en slik avtale eller vedtektsbestemmelse, skal ikke pålegges å anvende denne bestemmelse, eller
- d) er aksjeeier eller deltaker i et foretak, og
 - aa) flertallet av medlemmene i dette foretakets (underforetakets) administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan som har fungert i løpet av regnskapsåret og i det foregående regnskapsår og inntil oppstillingen av det konsoliderte regnskap, er blitt oppnevnt bare i kraft av å utøve hovedforetakets stemmer, eller
 - bb) foretaket, i henhold til en avtale med andre aksjeeiere eller deltakere i dette foretaket (underforetaket), alene kontrollerer flertallet av aksjeeiernes eller deltakernes stemmer i dette foretaket. Medlemsstatene kan fastsette nærmere bestemmelser om avtalens form og innhold.

Medlemsstatene skal som et minimum pålegge de bestemmelser som er oppført under bokstav bb).

De kan gjøre anvendelsen av bokstav aa) avhengig av at eierandelen skal utgjøre 20% eller mer av aksjeeiernes eller deltakernes stemmer.

Bokstav aa) skal imidlertid ikke anvendes dersom et annet foretak overfor underforetaket har de rettigheter som er nevnt under bokstav a), b) eller c).

2. Foruten tilfellene nevnt i nr. 1 og inntil en senere samordning, kan medlemsstatene pålegge ethvert foretak som hører inn under nasjonal lovgivning, å sette opp et konsolidert regnskap og en konsolidert årsberetning når dette foretaket (hovedforetaket) har en kapitalinteresse som definert i artikkel 17 i direktiv [78/660/EØF](#), i et annet foretak (underforetak), og når

- a) det faktisk utøver en bestemmende innflytelse på underforetaket, eller
- b) det selv og underforetaket er underlagt hovedforetakets felles ledelse.

Direktiv 83/349/EØF

Artikkel 2

1. Ved anvendelse av artikkel 1 nr. 1 bokstav a), b) og d) skal ethvert annet underforetaks stemmer og rett til oppnevning og avsettelse og de rettigheter til den som handler i eget navn, men for hovedforetakets eller et annet underforetaks regning, komme i tillegg til hovedforetakets rettigheter.
2. Ved anvendelse av artikkel 1 nr. 1 bokstav a), b) og d) skal det fra de rettigheter som er nevnt i nr. 1, trekkes de rettigheter som:
 - a) er knyttet til aksjer eller andeler som eies for en persons regning som ikke er hovedforetaket eller et underforetak av dette, eller
 - b) er knyttet til aksjer eller andeler som holdes som sikkerhet, forutsatt at disse rettighetene utøves i samsvar med de instruksjoner som er mottatt, eller som holdes i forbindelse med utlån som et ledd i vanlig forretningsvirksomhet, forutsatt at stemmeretten utøves i garantistens interesse.
3. Ved anvendelse av artikkel 1 nr. 1 bokstav a) og d), skal det fra det samlede antall stemmer som disponeres av underforetakets aksjeeiere eller deltakere, trekkes de stemmer som er knyttet til aksjer eller andeler som eies av dette foretaket selv, av dets underforetak eller av en som handler i eget navn, for disse foretakenes regning.

